

بسم الله الرحمن الرحيم

نهج البلاغه؛ دستور زندگی

درست است که از عمر نهج البلاغه بیش از هزار سال می‌گذرد ولی جالب اینجاست که برای زندگی امروز جامعه بشری بهترین و کاملترین منبع قانونگذاری و بهزیستی است زیرا متکی به قرآن کریم و برگرفته از سخنان و معارف نبوی است که به مارسیده است و خداوند هرگز اجازه نمی‌دهد دست ستمگری به تجاوز و تحریف در آن دراز شود. البته لازم به ذکر است که زمان و تغییرات عالم طبیعت هم که خود از مخلوقات الهی و به فرمان اوست با آن اصول ثابت و قوانین لایتغیر تناقض و تعارضی ندارد زیرا مانند لباسی است که دوخت و پارچه آن عوض شود ولی انسان و غرائز و ارکان او همچنان ثابت است در هر صورت دستور زندگی بشر در هر زمان باید از یک سلسله قوانین ثابت و کامل گرفته شود و این کاری است که خداوند توسط پیامبران خود ابلاغ کرده است ملت ایران که بیش از ۴۰ سال است که انقلاب اسلامی و اساسی را در کشور به وجود آورده اند از منبع غنی و کامل معارف اسلامی یعنی قرآن و روایات پیامبر و ائمه معصومین (علیهم‌السلام) استفاده کرده و بی‌نیاز از هر قانون و دستور بشری به سازندگی و پیشرفت ادامه می‌دهد.

صحیح ترین و کاملترین منبع

نکته مهم در دستور زندگی ارائه و بیان آن در فضایی آزاد و فارغ از ترس و خفقان است که در طول تاریخ اسلام پس از پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) فقط در دوران حکومت امیرالمومنین علی (علیه‌السلام) اتفاق افتاد و از آنجا که امام به اعتراف دوست و دشمن سرآمد در علوم و عالم به حقایق و اسرار بود بهترین و کاملترین قانون را ارائه فرمود. ابن ابی الحدید در شرح نهج البلاغه می‌گوید: «چه بگویم درباره مردی که دشمنان او به فضیلت و برتری وی اعتراف کردند و نتوانستند فضایل او را کتمان کنند. شما می‌دانید که بنی امیه بر کرسی خلافت تکیه زدند و بر شرق و غرب جهان اسلام مسلط شدند و با تمام قدرت تلاش کردند که نور آن حضرت را خاموش کنند و چقدر سخت‌گیری و فشار بر پیروان آن حضرت وارد کردند و انواع تهمت‌ها

و دروغ‌ها را نسبت دادند و در منبرها مورد شماتت و لعن قرار دادند و طرفداران و ستایشگران او را به حبس و قتل تهدید کردند و بسیاری را به شهادت رساندند و از نقل روایات آن بزرگوار جلوگیری کرده و حتی اجازه نمی‌دادند که نام او بر نوزادی نهاده شود ولی با تمام این‌ها هر روز مقام او بیشتر می‌شد.»

سپس اضافه می‌کند که هر فرقه و گروهی و هر صاحب فضیلت خود را به آن حضرت منتسب می‌نماید او در تمام علوم سرآمد بود مثلاً در علم الهی که اشرف علوم است از کلام و دانش او استفاده شده است. در علم فقه (علم زندگی) اساس و پایه آن از علی (علیه السلام) گرفته شده است و همه مذاهب چهارگانه اهل تسنن از شاگردان او به حساب می‌آیند راویان شیعه و سنی از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نقل کردند که «إِنَّ أَفْضَاكُم عَلِيٌّ». و در علم تفسیر که ریشه همه علوم و معارف است آن حضرت معلم این دانش بوده و همه مفسران از او استفاده کرده‌اند زیرا بیشتر از ابن عباس نقل کردند و همه می‌دانند که ابن عباس شاگرد امام بوده است و هنگامی که از او پرسیدند نسبت علم تو با علی ابن ابیطالب (علیه السلام) چیست؟ پاسخ داد نسبت قطره و اقیانوس.^۱

در هر صورت نهج البلاغه قطره‌ای از علوم علوی است و در هر زمان بهترین دستور زندگی است. در دنیای امروز به ویژه جمهوری اسلامی می‌باید از این سخنان بهره‌وافی گرفت و آن را در بستر اجرایی کشور قرار داد.

امروز؛ روز نهج البلاغه است

مقام معظم رهبری (دامت برکاته) چه زیبا به این مطلب اشاره دارند:

اگر امروز به نهج البلاغه مراجعه کنیم در آن چیز جالبی خواهیم یافت. بیماریهایی که در این موقعیت ما را تهدید میکند و درمان این بیماریها، برای ما ارزنده و حیاتی است که برویم و این درمانها را جستجو کنیم. نمیخواهم بگویم همه آن حوادثی که در صدر اسلام اتفاق افتاده، امروز هم همانها موبه‌مو اتفاق می‌افتد، نه. اما جهت‌گیریها یکی است. دل مؤمنین با دل مؤمنان آن روز است، امید مؤمنین امروز با امید مؤمنان آن روز، تردید منافقین و ضعف الایمان امروز همانند تردید منافقین و ضعف الایمان آن روز است. همدستی مخالفان و توطئه‌گران امروز همانند همدستی مخالفان و توطئه‌گران آن روز است. محوری بودن نظام ما مانند محوری بودن نظام صدر اسلام، مردم‌گرایی نظام ما مانند مردم‌گرایی نظام

^۱ شرح ابن ابی الحدید، ج ۱ ص ۱۹

صدر اسلام است.^۱

کوتاه سخن آنکه کتاب نهج البلاغه نه تنها کتاب دیروز، بلکه کتاب امروز جهان بشریت است باید در هر زمان از این منبع عظیم و غنی استفاده کرد و حل مشکلات و مسائل روز را از آن بهره گرفت بنابراین مقالات نویسندگان و محققان باید بر اساس شناخت مسائل و نیازهای روز و با الهام از منبع پربرکت نهج البلاغه باشد. بی انصافی است که این کتاب عظیم را به عنوان یک عتیقه تاریخی و گرانبها در موزه ها و یا ویتترین های قرار داده ولی از محتوای آن استفاده نکنیم و مهجور بماند لذا نویسندگان محترم باید به این اصل اساسی توجه کرده و مقالات خود را بر اساس دو نکته تنظیم کند

۱- توجه و استقصاء مسائل و نیازهای روز.

۲- تحقیق و بررسی و مطالعه در نهج البلاغه و کشف راه حل ها و برنامه ها.

فصلنامه نهج البلاغه از مقالاتی که این دو ویژگی را داشته باشد استقبال نموده و آمادگی کامل خود را برای تحقق و پیشبرد جامعه علوی اعلام می دارد.

سید جمال الدین دین پرور

^۱بیانات در پنجمین کنگره بین المللی نهج البلاغه - ۱۳۶۴/۰۱/۱۹